

7. USPEH POSLOVANJA PODJETJA

Prodajno vrednost poslovnih učinkov (realizacijo) v podjetjih ugotavljamo po metodi plačane ali po metodi fakturirane realizacije. Slovenska podjetja uporabljajo **metodo fakturirane (zaračunane) realizacije**, ki pomeni, da štejemo prodajno vrednost poslovnih učinkov (proizvodov ali storitev) med prihodke neposredno ob izstavitvi računa. Če prihodke ugotavljamo po **metodi plačane realizacije**, štejemo prodajno vrednost poslovnih učinkov (proizvodov ali storitev) med prihodke, ko so poslovni učinki plačani. Zaračunana in plačana prodajna vrednost se v obračunskem obdobju praviloma razlikujeta. Razliko predstavlja postavka terjatve do kupcev, ki se nahaja v bilanci stanja podjetja.

Pri ugotavljanju uspeha poslovanja moramo posebno pozornost nameniti razlikovanju prihodkov in prejemkov ter odhodkov, stroškov in izdatkov. **Prihodki** vplivajo na uspeh poslovanja podjetja tako, da povečujejo dobiček (poslovni izid), medtem ko **prejemki** povečujejo denarno stanje podjetja. Stroški, ki so nastali v določenem obračunskem obdobju, niso nujno enaki stroškom, ki so nastali v zvezi s proizvodnjo v tem obdobju prodanih poslovnih učinkov. Stroške, ki se nanašajo na v obdobju prodano količino, imenujemo odhodki. **Stroški** se nanašajo na proizvedene, **odhodki** pa na prodane količine poslovnih učinkov. **Izdatki** zmanjšujejo denarno stanje podjetja.

Rešimo naslednji **primer**:

Podjetje »Mars« je v začetku obračunskega obdobja kupilo 5.000 kg surovine A po ceni 800 SIT/kg in 2.000 kg surovine B po ceni 1.000 SIT/kg. Dobavitelj surovine A je zahteval takojšnje plačilo v celoti, dobavitelj surovine B pa je odobril kredit v višini 60% vrednosti nabave. Iz obeh surovin so izdelali 200.000 polproizvodov, katerih lastna cena je 50 SIT, prodajajo pa jih po ceni 80 SIT/enoto. Podjetje ima štiri redne odjemalce: prvemu so v obračunskem obdobju prodali 40.000 enot, drugemu 60.000 enot, tretjemu 70.000 enot, četrtemu pa 20.000 enot. Prvi in četrti kupec plačata polproizvode že v tekočem obdobju ob prevzemu, medtem ko drugi kupec plača 40% takoj, 60% pa šele v naslednjem obdobju, tretji kupec pa plača 50% takoj, drugo polovico pa šele v kasnejših razdobjih. Ugotovite, koliko so znašali izdatki, stroški, prihodki, odhodki, prejemki, dobiček, sprememba v terjatvah do kupcev in sprememba v obveznostih do dobaviteljev podjetja v tekočem obračunskem obdobju. Končne rezultate zapišite v spodnjo tabelo.

IZDATKI: $5.000 \text{ KG} * 800 \text{ SIT/KG} + (2.000 \text{ KG} * 1.000 \text{ SIT/ KG}) * 0,4 = 4,8 \text{ MIO SIT}$
STROŠKI: $200.000 \text{ e} * 50 \text{ SIT/e} = 10 \text{ mio SIT}$
PRIHODKI: $(40.000 \text{ e} + 60.000 \text{ e} + 70.000 \text{ e} + 20.000 \text{ e}) * 80 \text{ SIT/e} = 15,2 \text{ mio SIT}$
ODHODKI: $(40.000 \text{ e} + 60.000 \text{ e} + 70.000 \text{ e} + 20.000 \text{ e}) * 50 \text{ SIT/e} = 9,5 \text{ mio SIT}$
PREJEMKI: $40.000 \text{ e} * 80 \text{ SIT/e} + 60.000 \text{ e} * 80 \text{ SIT/e} * 0,4 + 70.000 \text{ e} * 80 \text{ SIT/e} * 0,5 + 20.000 \text{ e} * 80 \text{ SIT/e} = 9,52 \text{ mio SIT}$
DOBIČEK: $15,2 \text{ mio SIT} - 9,5 \text{ mio SIT} = 5,7, \text{ mio SIT}$

<p>SPREMEMBA V TERJATVAH DO KUPCEV: $60.000 \text{ e} * 80 \text{ SIT/e} * 0,6 + 70.000 \text{ e} * 80 \text{ SIT/e} * 0,5 = 5,68 \text{ mio SIT}$ ali $15,2 \text{ mio SIT} - 9,52 \text{ mio SIT} = 5,68 \text{ mio SIT}$</p>
<p>SPREMEMBA V OBVEZNOSTIH DO DOBAVITELJEV: $2.000 \text{ kg} * 1.000 \text{ SIT/kg} * 0,6 = 1,2 \text{ mio SIT}$</p>

7.1. Vprašanja in naloge

1. Ena od predpostavk, na katerih je zgrajena ekonomska teorija o obnašanju podjetij je, da podjetje vse kar proizvede tudi prodaja. Kateri dve kategoriji sta enaki v finančnem izkazu podjetja, če bi ta predpostavka veljala tudi v praksi?

- Prejemki bi bili enaki prihodkom.
- Stroški bi bili enaki odhodkom.
- Stroški bi bili enaki izdatkom.
- Stroški bi bili enaki prihodkom.
- Odhodki bi bili enaki izdatkom.

2. Ena od predpostavk, na katerih je zgrajena ekonomska teorija o obnašanju podjetij je, da podjetje vse kar prodaja, dobi tudi plačano. Kateri dve kategoriji sta enaki v finančnem izkazu podjetja, če bi ti predpostavki veljali tudi v praksi?

- Prejemki bi bili enaki odhodkom.
- Stroški bi bili enaki izdatkom.
- Prihodki bi bili enaki prejemkom.
- Stroški bi bili enaki prihodkom.
- Prejemki bi bili enaki izdatkom.

Naloga 1

Podjetje »Tisk« je v začetku obračunskega obdobja kupilo 800 kg surovine A po ceni 1.000 SIT/kg in 1.500 kg surovine B po ceni 100 SIT/kg. Dobavitelj surovine A je zahteval takojšnje plačilo v celoti, dobavitelj surovine B pa je odobril kredit v višini 30% vrednosti nabave. Iz obeh surovin so izdelali 60.000 polproizvodov, katerih lastna cena je 100 SIT, prodajajo pa jih po ceni 200 SIT/enoto. Podjetje ima tri redne odjemalce: prvemu so v obračunskem obdobju prodali 10.000 enot, drugemu 20.000 enot, tretjemu pa 25.000 enot. Prvi in tretji kupec plačata polproizvode že v tekočem obdobju ob prevzemu, medtem ko drugi kupec pa plača 40% takoj, 60% pa šele v naslednjem obdobju. Ugotovite, koliko so znašali izdatki, stroški, prihodki, odhodki, prejemki, dobiček, sprememba v terjatvah do kupcev in sprememba v obveznostih do dobaviteljev podjetja v tekočem obračunskem obdobju.

Naloga 2

Podjetje »Bor« je v začetku obračunskega obdobja kupilo 500 kg surovine A po ceni 800 SIT/kg in 2.000 kg surovine B po ceni 100 SIT/kg. Dobavitelj surovine B je zahteval takojšnje plačilo v celoti, dobavitelj surovine A pa je odobril kredit v višini 60% vrednosti nabave. Iz obeh surovin so izdelali 20.000 polproizvodov, katerih lastna cena je 50 SIT, prodajajo pa jih po ceni 80 SIT/enoto. Podjetje ima tri redne odjemalce: prvemu so v obračunskem obdobju prodali 4.000 enot, drugemu 5.000 enot, tretjemu 6.000 enot. Prvi in drugi kupec plačata polproizvode že v tekočem obdobju ob prevzemu, medtem ko tretji kupec pa plača 70% takoj, 30% pa šele v naslednjem obdobju. Ugotovite, koliko so znašali izdatki, stroški, prihodki, odhodki, prejemki, dobiček, sprememba v terjatvah do kupcev in sprememba v obveznostih do dobaviteljev podjetja v tekočem obračunskem obdobju. Končne rezultate zapišite v spodnjo tabelo.

REŠITVE:

IZDATKI: 360.000 SIT
STROŠKI: 1 mio SIT
PRIHODKI: 1,2 mio SIT
ODHODKI: 750.000 SIT
PREJEMKI: 1,056 mio SIT
DOBIČEK: 450.000 SIT
SPREMEMBA V TERJATVAH DO KUPCEV: 144.000 SIT
SPREMEMBA V OBVEZNOSTIH DO DOBAVITELJEV: 240.000 SIT